

Квалитет живота

Данашњи изглед Краљева је јединствен у односу на остале српске градове. Посебним га чини урбанистички план направљен почетком 19. века: Главни, кружни трг са паралелним улицама, уз још два која му гравитирају: Трг српских ратника, кружно стециште, служи као својеврсни “компас” тек придошлом госту. Бронзани војник (“Милутин”), споменик палим Србима у ратовима од 1912 – 1918. године, најомиљенији је историјски знамен Краљева. У средишту је најлепшег шеталишта, дечије игре, разноврсних збивања: концерата, позоришних представа на отвореном, смотри, изложби и сајмова, прослава свих важних докумената и светковина. Уз северну страну његовог трга је други, са именом Јована Сарића, који обједињује административно – пословни центар Краљева.

Јавни садржаји и рекреативни програми

Спортски садржаји (терени, спортске дворане, центри за рекреацију, стадиони)

Краљево је град младих и спорта. Његову витешку славу проносили су и преносе светом многи појединци и екипе. Краљево данас има још много узданица за спортску славу: прволигаши су одбојкаши “Рибнице”, кошаркаши “Слоге” и “Машинца”, Женски Кошаркашки клуб и шахисти, док се фудбалски клуб “Слога” такмичи у другој лиги. Популарни баскет и фудбал играју се, осим на многобројним теренима, и на сваком травњаку. У Краљево постоји и једна права тркачка стаза за мото и ауто трке. О одржавању спортских терена на територији града (Хала спортова, атлетски стадион, градски базен, отворени спортски терени на обали Ибра), стара се Спортски центар “Ибар”.

Хала спортова је капацитета 1500 гледалаца, димензија 32 x 20м. Отворена је свакога дана, претежно за тренинг кошаркаша и одбојкаша, али се у њој одржавају и друге манифестације. У граду је изграђена нова хала спортова капацитета око 3500 места која још увек није у функцији.

Градски отворени базен користи се 75 дана за рекреацију грађана, а пре и после тога за тренинге пливача и ватерполиста. Базен поседује трибине за 1000 гледалаца и рефлекторе за ноћно купање. Један од приоритета града је изградња затвореног базена за шта је урађена потребна пројектна документација.

Атлетски стадион, поред стазе, поседује травнати фудбалски терен, трибине за 1000 гледалаца и испод трибина четворостазну аутоматску куглану и теретану.

Сви ови објекти, као и тениски и одбојкашки терени, концентрисани су у самом центру града поред обале Ибра.

У Спортски савез Краљева учлањено је 35 клубова и спортских организација а Фудбалски савез има 45 клубова из Краљева и околине.

Рекреативни програми, спортске и предшколске активности

У Краљеву се одржава више туристичких и спортских манифестација, као што су:

Туристичке и спортске манифестације на територији града Краљева

Р. број	Назив манифестације	Место одржавања манифестације	Организатор манифестације	Време одржавања
1.	Дани јоргована	(Краљево–Маглич-Градац)	Друштво француско-српског пријатељства „Јелена Анжујска“	мај
2.	Нарцисима у походе	Краљево- Столови	Планинарско – смучарско друштво “Гвоздац”	мај
3.	Весели спуст	Маглич - Краљево	Кајак клуб „Ибар“ и Туристичка организација Краљева	јун/јул
3.	Ауто-мото трке „Награда Краљева“	Аутодром Берановац	Спортски ауто-мото савез и Ауто-мото друштво Краљево	август
4.	Сабор планинара	планина Столови	Планинарско – смучарско друштво “Гвоздац”	септембар
5.	Дани меда	град Краљево	Друштво пчелара Краљево	друга половина априла и друга половина септембра
6.	Пасуљијада	град Краљево	Туристичка организација Краљева	септембар
7.	Пројада	Ратина	МЗ Ратина	септембар

Извор података: Туристичка организација града Краљева

Предшколске активности на територији града спроводи Предшколска установа “Олга Јовичић – Рита”. У оквиру физичких активности Предшколска установа организује:

- ✓ Дане фудбала у сарадњи са ФК „Бубамара“ на градском атлетском стадиону, као и дане фудбала у сарадњи са фудбалском школом Тодоровић у Грдици;
- ✓ Пролећни крос са децом припремног предшколског програма на атлетском стадиону;
- ✓ Бициклијада улицама града Краљева за децу предшколског узраста, у сарадњи са локалним бициклистичким клубовима и Црвеним крстом;
- ✓ Манифестације поводом Дечије недеље и дан установе.

Цркве и храмови

Почеци духовности на овим просторима сежу у далеку прошлост. О томе сведоче и бројни манастири: Студеница (1188) - престоница и маузолеј родоначелника најзначајније српске династије, Стефана Немање; Жича - од 1219. године седисте српске аутокефалне архиепископије и место крунисања српских краљева.

У време турске владавине, овај простор је био језгро очувања српске духовности, а у XIX веку и место њене обнове и развоја.

Црква Свете Тројице била је у турско доба мала дрвена православна црква од дебелих дасака и греда. У току лета 1998. године почета је велика поправка Цркве Св. Тројице од темеља до крова. Извршена је хидроизолација темеља и бетонирана стаза око Цркве и обложена каменим плочама, а вода из олука дренажним каналима одведена до бунара, за ту сврху ископаног. Црква је покривена бакарним лимом а цела црква је превезана бетонском арматуром тако да су храм и звоник учвршћени и обезбеђени од даљег пуцања и раздвајања изазваних минулим земљотресима. Урађена је нова фасада а црква обојена у жуту боју.

Католичка црква у Краљеву саграђена је на иницијативу самих Краљевчана.

Наиме, са почетком припрема за изградњу Војно-техничког завода (Фабрике авиона) у град су стигли и стручњаци из Француске. Од њиховог доласка, а нарочито када су подигнуте зграде намењене стручњацима и њиховим породицама, осетила се потреба за подизањем објекта за богослужење. 24. јуна 1931. године, у Краљеву је основан одбор за подизање катедрале који су чинили најугледнији краљевачки трговци. За веома кратко време, до 19. новембра 1933. године када је служена прва миса, катедрала је завршена.

Црква спаљивања моштију Светог Саве почела је да се гради августа 1994. године.

Локални центри за окупљање

Библиотеке

Народна библиотека “Стефан Првовенчани” је основана 1945. године. Данас Библиотека располаже простором површине око 1530 м², а свој рад остварује преко следећих одељења и служби: Позајмно одељење за одрасле кориснике, Позајмно одељење за децу до 14 година, Научно одељење са читаоницом, Одељење периодике са читаоницом, Завичајно одељење, Служба за развој и матичне послове, Одељење за обраду монографских и серијских публикација, Служба за издавачку делатност, Служба за културно-образовну делатност, Књиговезачки послови, Општа служба.

Укупан књижевни фонд Библиотеке износи 138.273 јединица, а фонд периодике поседује 189 наслова часописа и 24 наслова новина. Библиотека је од 2010. године као пуноправан члан укључена у библиотечко-информациони систем узајамне каталогизације у Србији ЦОБИСС.СР. Данас Библиотека поседује електронски каталог свог целокупног фонда.

Паркови

За град Краљево се може рећи да је пун зелених површина, али су оне углавном недовољно уређене и без адекватног садржаја. У граду постоје 4 веће парковске целине, као и доста зеленила око стамбених објеката, дуж саобраћајница, око школа, болнице. Градским парковима може се придружити и парк у Матарушкој бањи.

Парк код музеја је у претходном периоду реконструисан, уређено је ноћно осветљење, бетонске стазе, а постављени су и садржаји намењени најмлађима (клацкалице, љуљашке, тобогани ...).

Парк у Плајкином шанцу – налази се на атрактивном месту. У парку има мало шумских врста дрвећа, па је простор потребно попунити парковским врстама дрвећа и украсним шибљем.

Парк код Дома друштвених организација у коме има мало лишћарских и четинарских врста. У ранијем периоду у овом парку вршене су само замене дрвених клупа.

Парк код железничке станице редовнио се одржава и у њему је урађена реконструкција стаза. Од осталог садржаја парк има лишћарске и четинарске врсте.

Културни центри

Културни центар „Рибница“ је градска установа која организацијом културних и уметничких програма представља стваралаштво уметника из Краљева, Србије и иностранства, промовише културне и уметничке садржаје, указује на њихову важност за свакодневни живот и обогаћује дрштвени живот грађана Краљева и Централне Србије. Културни центар подржава уметничко стваралаштво појединаца и удружења. Континуираном и разноврсном делатношћу преко године и организацијом више летњих фестивала КЦ „Рибница“ доприноси манифестационом и културном туризму Централне Србије.

Осим Културног центра у Рибници, град Краљево има још један Дом културе који се налази у насељу Ушће. Дом културе „Ушће“ је културно-образовна установа, образована са циљем јачања капацитета културе на овом подручју града.

Позоришта

"Народно позориште Краљево" је основано 9. августа 1949. године. Позориште располаже једном позорницом и салом са 226 места, на којој се изводе и представе за одрасле и представе за децу. На бројним фестивалима представе овог театра проглашене су најбољима а добијен је и велики број глумачких награда. Од 2000. године у Краљевачком позоришту активно ради школа глуме "Сцена", која окупља талентовану децу узраста од 7 до 18 година.

Музеји

Народни музеј у Краљеву бави се заштитом културних добара, истраживачким и научним радом. Вредни и репрезентативни предмети смештени су у оквиру историјске, етнолошке, археолошке и уметничке збирке. У музејској галерији, поред репрезентативних изложби одржавају се и концерти класичне музике. Народни музеј у Краљеву основан је 1950. године.

Остали градски културни центри

Организовану заштиту архивске грађе спроводи **Историјски архив**, који има око 280 фондова и пет збирки: матичних књига рођених, венчаних и умрлих; картографску; фотографија, плаката и докумената и архивске грађе о радничком покрету и НОБ. Ова установа поседује богату библиотеку, која омогућава успешнији рад, како радницима Архива, тако и онима који у научно-истраживачком раду користе архивску грађу.

Завод за заштиту споменика културе у Краљеву обухвата 26 општина и убраја се у један од највећих у Републици. Његове основне делатности су заштита, рестаурација

културно – историјских споменика, научно – истраживачки рад и презентације културног наслеђа.

Свој допринос у неговању и развијању културе дају и Културно просветна заједница, Књижевни клуб "Краљево", Удружење ликовних уметника "Владислав Маржик", Културни центар "Рибница", Мултимедијални центар "Кварт" и други.

Активности у култури (културне манифестације, прославе, фестивали, параде, свечаности, концерти)

Без обзира на годишње доба, у Краљеву се увек нешто догађа, јер је оно град креативних људи, у уметничком, научном и спортском смислу. Уз коначиште и традиционално гостопримство, путник у Краљеву може да очекује широку лепезу манифестација од културних догађаја на кружном Тргу српских ратника преко пробраног позоришног репертоара, динамичног концертног програма у акустичној Сали Народног музеја, сталног и веома упечатљивог књижевног концепта у библиотеци Стефан Првовенчани до музичких изложби од најстаријих периода до модерне уметности. У Краљеву се одржава низ значајних културних манифестација:

Табела 135. Културне манифестације на територији града Краљева

Р. број	Назив манифестације	Место одржавања манифестације	Организатор манифестације	Време одржавања
1.	Дани јоргована	(Краљево–Маглич-Градац)	Друштво француско-српског пријатељства „Јелена Анжујска“	мај
2.	Смотра народног стваралаштва деце Србије	Ратина	Савез аматера Србије, Културно-просветна заједница Краљева и МЗ Ратина	мај
3.	Смотра дечјих фолклорних ансамбала Србије	Краљево	Савез аматера Србије, Културно-просветна заједница Краљева	средина јуна
4.	Летња духовна академија музичке омладине Србије	Студеница	Музичка омладина Србије	средина јула
5.	Ликовна колонија „Студеница“	Студеница	Туристичка организација Краљева	август
6.	Жички духовни сабор - Преображење	Жича	Народна библиотека Краљево	15-19. август
7.	Дани уметничке музике	Трг Светог Саве	КЦ „Рибница“	јун
8.	Интернационални џез фестивал „Jazzibar“	град Краљево	КЦ „Рибница“	јул
9.	Фестивал алтернативних уметности „Street Art Festival“	град Краљево	КЦ „Рибница“	август
10.	Фестивал уметности Маглич	Маглич	КЦ „Рибница“	јун

Извор података: Туристичка организација града Краљева

Забава и услуге

Ресторани

Ресторани

Р. број	Назив	Место
1.	Гурман	Краљево
2.	Женева	Краљево
3.	Ас	Краљево
4.	Royal	Краљево
5.	Јеринин Град	Краљево
6.	Сунце	Краљево
7.	Лепи Боро	Краљево
8.	Ђердан	Жича
9.	Под обалом	Краљево
10.	Сплав -ресторан „Краљица Ибра“	Краљево

Извор података: Туристичка организација града Краљева

Биоскопи

Мултимедијални центар "MP Кварт" почео је са радом 14. децембра 2002. године. Основан је са циљем да организовањем различитих дешавања обогати културну понуду града новим садржајима а сам ниво извођења подигне на један виши ниво. Састоји се из три независне целине. То су Биоскоп "MP Кварт", Медија Центар "MP Кварт" и Caffe – галерија "MP Кварт".

Табела 137. Биоскопи, 2012.

		Град	Рашка област
Број биоскопа		2	6
Број седишта у биоскопским салама		541	1.999
Пројекције	свега	942	1.309
	домаћих филмова	110	202
Посетиоци	свега	25.699	34.370
	домаћих филмова	3.478	7.442
Искоришћеност биоскопских сала, %		5,0	5,7
Просечна цена улазница		236	216
Број посетилаца на 100 становника		22	12

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 17.1

Шопинг зоне и малопродајни центри

У центру града, са обе стране пешачке зоне налазе се бројни малопродајни трговински центри, од ексклузивних до оних који су доступни свим грађанима.

Од већих трговинских центара у Краљеву се налазе Родић, Темпо, Идеа, DIS, као и други мањи трговински ланци.